

Львівський державний університет
внутрішніх справ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
УМОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ

Тези доповідей та повідомлень учасників
Міжнародної науково-практичної конференції

22 листопада 2013 р.

Львів

УДК 159.9+37
ББК 88+74.6
П 86

Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 3 від 30 жовтня 2013 р.)

Упорядник – **З.Р. Кісіль**
доктор юридичних наук, професор, декан факультету психології
Навчально-наукового інституту права, психології та економіки
Львівського державного університету внутрішніх справ

Психолого-педагогічні умови розвитку освітнього простору
П 86 держави: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної
науково-практичної конференції 22 листопада 2013 р. – Львів:
Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 716 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні умови розвитку освітнього простору держави», яка відбулася 22 листопада 2013 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

У публікаціях українських і зарубіжних учених відображено спектр актуальних проблем, пов'язаних із розширенням науково-інноваційного потенціалу системи вищої освіти та освітнього простору загалом і розробкою адекватних механізмів інтеграції освітніх закладів різного типу.

Опубліковано в авторській редакції.

УДК 159.9+37
ББК 88+74.6

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2013

Невід'ємною частиною основної освітньої програми вищого навчального закладу (ООП) є оціночні засоби – фонд контрольних завдань, а також описів форм і процедур, призначених для визначення якості засвоєння студентом навчального матеріалу.

Розробляючи комплекс оціночних засобів вищому навчальному закладу необхідно зважати на два принципові положення:

– оціночні засоби, що супроводжують реалізацію кожної ООП, повинні бути розроблені для перевірки якості формування компетенцій;

– оціночні засоби як невід'ємна частина освітніх технологій (передусім інноваційних) повинні стати дієвим засобом не тільки оцінки, але й (головним чином) навчання.

Необхідно усвідомлювати тісний взаємозв'язок двох сторін навчально-вихованого процесу – освітніх технологій (шляхів і способів вироблення компетенцій) і методів оцінки ступеня сформованості компетенцій (відповідні оціночні засоби). Форми контролю повинні більше ніж зазвичай стати своєрідним продовженням методик навчання, дозволяючи студенту більш чітко усвідомлювати свої досягнення і недоліки, скоректувати власну активність, а викладачу – спрямувати діяльність студента у необхідне русло. Традиційні методи, які дозволяють оцінювати знання, уміння і навички, не завжди придатні для визначення рівня компетенції студента.

Відповідно до цього, у процесі оцінки підготовки студентів необхідно використовувати як традиційні, так інноваційні види, способи та форми контролю. При цьому традиційні засоби необхідно поступово вдосконалювати у руслі компетентнісного підходу, а інноваційні засоби адаптувати для широкого застосування у вищих навчальних закладах.

Таким чином, модернізація освітнього процесу у вищому навчальному закладі – це комплексне, всебічне оновлення усіх ланок й усіх сфер освітньої діяльності відповідно до вимог сучасного життя при збереженні і примноженні кращих традицій вищої освіти.

Т.Д. Матвійчук

ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СТУДЕНТСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ

Однією з найкращих, на мій погляд, фраз, що коротко і, водночас змістовно відображають суть і сенс ефективного функціонування системи освіти вищої школи є давнє латинське прислів'я *«Docendo discimus»*, що українською мовою можна перекласти так: *«Навчаючи, вчимося»*.

Успішність та результативність процесу навчання насамперед зумовлена ефективною взаємодією викладачів та студентів на рівнях комунікації, довіри, взаєморозуміння та усвідомлення єдності поставленої мети. Не менш важливою є соціальна взаємодія у самій студентській спільноті, за посередництвом якої забезпечується не лише сприятливий психологічний та емоційний клімат, але і зростає мотивація до навчання.

Як зазначає В.В. Навроцький, взаємодія певним чином є опосередкованою приписуванням індивідами один одному планів їхніх дій. Характер відповідної дії або дій часто залежить від приписування певного плану дій ініціатору взаємодії або її етапів [6, с. 99].

Якщо спробувати дане твердження застосувати в умовах студентського середовища, стає очевидним факт зростання індивідуальної успішності кожного (чи навіть прагнення до неї) в умовах підвищеної успішності конкретної студентської спільноти.

Крім того, важливою умовою та підставою формування соціальної взаємодії у студентській спільноті є довіра.

За словами В.Г. Воронкової, встановлення довіри один до одного, як і формування інтегративної суспільної цілі або ідеї є необхідними, оскільки така ідея могла б об'єднати та згуртувати суб'єктів приватних діяльностей [1, с. 126].

Спільнота, у якій панує довіра, характеризується більш поширеними та налагодженими комунікативними зв'язками, відповідно спектр тем для обговорення незрівнянно ширший при значній економії часу на «настроювання» у спілкуванні чи у реалізації спільних начальних проектів.

Не менш важливе значення соціальна взаємодія має для входження у студентське середовище та для первинного формування малої академічної групи, колективу, де особистість кожного студента відіграватиме визначальну роль для всієї спільноти.

На думку С.П. Дерев'янка, соціально-психологічна адаптація у вищих навчальних закладах є одночасно процесом і результатом пристосування молодшої людини до організаційного середовища вищої школи саме через актуалізацію інтелектуального та особистісного потенціалів [3, с. 13].

Основним елементом педагогічного формування соціальної взаємодії у студентській спільноті є спілкування, налагодження академічного діалогу між студентами та викладачами, у якому присутній постійний професійний супровід навчального процесу у кожній окремій навчальній дисципліні.

Як констатує В.С. Филипчук, важливою основою у процесі виховання є конкретні ситуації, які стають предметом обговорення під час діалогу [7, с. 40].

Академічний діалог стає універсальним інструментом у педагогічній роботі за умови поєднання його із конкретними дослідницькими проектами із кожної навчальної дисципліни.

Т.В. Данильченко, наводить підтвердження гіпотези про те, що одним із способів підвищення комунікативної та перцептивної компетентності разом із тренінгами комунікативних умінь, є розробка та впровадження у психолого-педагогічну практику відповідних освітніх розвивальних програм, які сприяють підвищенню рівня соціального інтелекту [2, с. 15].

Наслідки формування відповідного рівня соціальної взаємодії у студентських групах, як під час навчання, так і під час проведення змістовного дозвілля, можуть мати подальший корисний ефект і за межами академічного середовища.

Як наголошує Л.В. Кринець, соціальна взаємодія є процесом інтерсуб'єктивним, котрий актуалізує та реалізує взаємоспрямовану, спільну діяльність, як індивідуальних, так і групових та колективних суб'єктів, тим самим забезпечуючи динаміку суспільного розвитку [4, с. 12].

Слід зазначити, що за своїми суттю та змістом академічне середовище є саме спільнотою, пріоритет та домінантність якої не повинні розсіюватись між бюрократичними стандартами та формами навчального процесу. Саме тоді соціальна спрямованість студентської молоді матиме позитивний характер, а здобування вищої освіти буде не лише набуттям відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, а, перш за все, формуванням особистості та громадянина.

Т.А. Логвиновська, наводячи доведення впливу на ефективність соціальної спрямованості молоді у студентському середовищі ряду організаційно-педагогічних умов, згадує також інтеграцію виховних зусиль вищого навчального закладу саме як педагогічного та соціального середовища і використання виховних та освітніх можливостей з метою реалізації потреби у спілкуванні між студентами [5, с. 15].

Педагогічні можливості формування соціальної взаємодії у студентській спільноті можуть бути найбільш ефективно використані та застосовані у тому випадку, коли педагогічна взаємодія матиме характер співпраці науково-педагогічних працівників та студентства в межах єдиного комунікативного простору академічної спільноти.

1. Воронкова В.Г. Філософія розвитку сучасного суспільства: теоретико-методологічний контекст [Текст]: монографія / Валентина Григорівна Воронкова; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Запорізька державна інженерна академія. – Запоріжжя: ЗДІА, 2012. – 262 с.

2. Данильченко Т.В. Гендерно-перцептивні відмінності у формуванні першого враження у соціальній взаємодії [Текст]: автореферат дисертації на здо-

буття наукового ступеня кандидата психологічних наук / Тетяна Вікторівна Данильченко; Інститут соціальної та політичної психології АПН України. – Київ: [б.в.], 2004. – 20 с.: іл.

3. Дерев'яко С.П. Емоційний інтелект як чинник соціально-психологічної адаптації особистості до студентського середовища [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук / Світлана Петрівна Дерев'яко; Інститут соціальної та політичної психології АПН України. – Київ: [б.в.], 2009. – 19 с.: іл.

4. Кримець Л.В. Соціальна взаємодія у постіндустріальному суспільстві [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук / Людмила Володимирівна Кримець; Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». – Одеса: Інформаційно-видавничий центр ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2011. – 17 с.

5. Логвиновська Т.А. Виховання соціальної спрямованості молоді у студентському середовищі [Текст]: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук / Тетяна Анатоліївна Логвиновська; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань: [б.в.], 2012. – 19 с.: іл.

6. Навроцький В.В. Логіка соціальної взаємодії [Текст] / Володимир В'ячеславович Навроцький. – Харків: Консум, 2005. – 202 с.

7. Филипчук В.С. Спілкування як соціально-педагогічна взаємодія [Текст]: навчально-довідковий посібник / Василь Степанович Филипчук. – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Рута, 2001. – 95 с.

О.А. Матейюк, О.П. Матейюк

НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕТНІЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

*«...нехай людина користується минулим...
як матеріалом, на якому зростає майбутнє...»*

Ж.М. Гюйо

Демократичні перетворення у суспільному житті України з моменту проголошення її незалежності викликали інтерес до відродження самобутньої української національної культури і зростання національної самосвідомості. Відродженню національної самосвідомості і розвитку етнокультурних процесів сприяє моральне оздоровлення суспільного життя, шанобливе ставлення до рідної мови, історичного коріння, національних звичаїв, традицій і етнокультури як основного

Марчук А.В. Компетентнісний підхід як важлива складова модернізації вищої освіти у контексті Болонського процесу	342
Матвійчук Т.Д. Педагогічні можливості формування соціальної взаємодії у студентській спільноті.....	345
Матеюк О.А., Матеюк О.П. Національна самосвідомість як детермінанта формування та розвитку етнічної української культури.....	348
Матійків І.М. Розвиток емоційних умінь майбутніх фахівців професій типу «людина-людина» у процесі психологічного супроводу	351
Мачинська Н.І. Впровадження ступеневої підготовки майбутніх фахівців в умовах вищої школи: історичний досвід і перспективи	355
Мельничук С.Л. Індивідуально-професійний розвиток студента – запорука успіху майбутнього фахівця	358
Мельничук Ю.П. Особливості впровадження кредитно-модульної технології навчання у професійну підготовку майбутніх офіцерів органів прикордонного контролю	360
Микитюк Г.Ю. Соціально-психологічна підготовка практичного психолога в процесі професійного становлення особистості.....	363
Микитюк О.М. Моделювання шляхів формування еколого-орієнтованого світогляду особистості у вищому навчальному закладі	367
Миколайчук М.І. Інтеграція теології та психології в академічному просторі професійного становлення психолога-практика	370
Мозола Н.М. Психологія формування кар'єрних орієнтацій у менеджерів низової ланки	373
Мрака Н.М. Мотивація до творчості як духовний та соціально-психологічний потенціал особистості.....	376
Мудрак І.А. Концептуальна програма ресоціалізаційного розвивального соціально-психологічного тренінгу із засудженими підлітками-колоністами	379

Наукове видання

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
УМОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ ДЕРЖАВИ

Тези доповідей та повідомлень учасників
Міжнародної науково-практичної конференції

22 листопада 2013 р.

Упорядник – **З.Р. Кісіль**
доктор юридичних наук, професор, декан факультету психології
Навчально-наукового інституту права, психології та економіки
Львівського державного університету внутрішніх справ

Опубліковано в авторській редакції.

Підписано до друку 11.11.2013 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Умовн. друк арк. 41,62.
Тираж 200 прим. Зам. № 164-13.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.